

A vadászható állat által okozott károkért fennálló felelősségi szabályok és azok lehetséges értelmezési lehetőségei. A vadászatra jogosult tevékenységére vonatkozó jogszabályok ismertetése - Dr. Hevesi Kristóf ügyvéd

1. A Ptk. rendelkezése, cselekvési lehetőségek az új jogi helyzetben

A 2013. évi V. tv. új alapokra helyezte a vad által okozott kár felelősségi szabályait, korábban nem alkalmazott szabályt bevezetve.

A szabályozást a jelenlévők ismerik, így azt csak említés szinten ismertetem.

6:563: (1) A vadászható állat által okozott kár megtérítéséért az a vadászatra jogosult tartozik felelősséggel, akinek a vadászterületén a károkozás történt. Ha a károkozás nem vadászterületen történt, a kárért az a vadászatra jogosult tartozik felelősséggel, akinek a vadászterületéről a vad kiváltott.

(2) A vadászatra jogosult mentesül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy a kárt ellenőrzési körén kívül eső elháríthatatlan ok idézte elő.

A fenti rendelkezés szakmai körökben nagy vihart kavart már eddig is, több cikk, konferencia, kerekasztal-beszélgetés zajlott, melyek során az derült ki, hogy a rendelkezés címzettjei meglehetősen pesszimistán látják helyzetüket, szinte tényként kezelik, hogy a fenti rendelkezés a v.jogosult helyzetét negatív irányba változtatta meg a korábbihoz képest.

Tiszteletben tartva minden kollégám jogi álláspontját, maga a hozzáállás véleményem szerint sem nem praktikus, sem nem indokolt valójában. Úgy gondolom, hogy ha egy új, addig ismeretlen helyzetbe kerül az ember, akkor éppen pont annyira indokolt azt pozitív változásnak vélelmezni, mint negatívnak feltételzeni, és az értelmezéshez támpontot nyújtó tényeket, adatokat, tapasztalatokat ekként mérlegelni.

Továbbá az ismeretlen helyzet nem csak kihívás, hanem egyben lehetőség is arra, hogy a v.jogosult ahelyett, hogy már akkor kapitulál, amikor a csata még el sem kezdődött, éljen a lehetőséggel, és azon keretek között, amik adatnak, megpróbáljon tenni annak érdekében, hogy az új szabályozás alapján olyan gyakorlat alakuljon ki, amely minden olyan körülményt figyelembe vesz, ami a szabályozott életviszonyba tartozik.

A konferencia célja tehát ez.

2. Értelmezési lehetőségek

2.1. Felelősségtelepítés, telepített felelősség során mérlegelendő körülmények

A vadászható állat által okozott kár két, leggyakrabban előforduló módja a helyváltoztatással ill. táplálkozással, és a vad-gépjármű ütközéssel bekövetkező kár.

Lévén a vad belátási képesség hiányában nem vétőképes, mint minden olyan károkozásért, amit olyan valaki vagy valami okoz, aki vagy ami a fentiek okán felelősségre nem vonható, a jog olyan személyre telepíti a felelősséget, aki a tényleges károkozó magatartását valamilyen módon befolyásolni, ellenőrizni képes, és/vagy ez a feladata. A vadászható állat által okozott károkért való felelősséget a jogalkotó a vadászatra jogosultra telepítette.

Minden felelősség-telepítés alapvető kérdése a kárért felelőssé nevezett személy felelősségének határa, másik oldalról felelőssége kimentésének köre. Ezt elsődlegesen a tényleges károkozóhoz viszonyítva kell meghatározni, másodlagosan ahhoz viszonyítva, hogy a felelős személynek milyen eszközei, lehetőségei vannak arra, hogy a tényleges károkozó magatartását befolyásolja.

A felelős személy magatartásának szabályait, kötelezettségeit, ill. a felelősség körét tehát

ad.1. - a tényleges károkozó alapvető tulajdonságai, képességei,

ad.2. - ennek alapján a lehetséges eszközök, módok fényében kell és lehet meghatározni.

Hiszen ha olyan kötelességeket ír elő a jogalkotó, amelyek a károkozóra tekintettel objektíve nem teljesíthetők, vagy a felelősség köre nem illeszkedik a kötelességekhez, azaz a kötelezettségek fizikailag teljesíthetőek, de a felelősnek akár működési sajátosságai okán, akár más, magasabb rendű vagy speciális szabályok miatt nem áll módjában az amúgy fizikailag teljesíthető kötelesség teljesítése, akkor a felelős a kötelességeit nem fogja tudni teljesíteni. Ha pedig teljesíthetetlen kötelességeket szankcionál a jogalkotó, akkor ellehetetleníti a felelős helyzetét, ami pedig nyilván azzal jár, hogy egy idő után nem lesz, aki vállalja a felelősséget.

A természet rendjének fenntartásához viszont, tekintettel arra, hogy az ember elvette a vadon élő állatok élőhelyének jelentős részét, kiirtotta a csúcsragadozókat – legalább is Európában mindenképpen - és magatartásával a vad életét több tekintetben is folyamatosan zavarja, a vadgazdálkodás, ekként a vadgazdálkodó a vad létezéséhez elengedhetetlen.

Az a jogértelmezés helyes tehát, amelyik nem csak a károsult igényeit, hanem a károkozó társadalmi szerepét, jogi kötelességeit és valós lehetőségeit is figyelembe veszi.

2.2. Elemzés

A Ptk. a korábbi, „vad által okozott kár” terminus helyett a” vadászható állat által okozott kár” terminust alkalmazza, amely tartalmában azonos fogalmat takar.

A vad károkozását a kár szempontjából két csoportra osztjuk, az u.n. vadkára, azaz a vad által a mező-, és erdőgazdaságban okozott károkra, és az ezen körön kívül eső károkra. A megkülönböztetést (Vtv.) alakította ki, amikor V. fejezetében, speciális szabályként meghatározza a vadkár fogalmát - *a gímszarvas, a dámszarvas, az őz, a vaddisznó, valamint a muflon által a mezőgazdaságban és az erdőgazdálkodásban, továbbá az őz, a mezei nyúl és a fácán által*

a szőlőben, a gyümölcsösben, a szántóföldön, az erdősítésben, valamint a csemetekertben okozott kár -, és annak viselése szabályait.

A Ptk. vadászható állat által okozott kárért való felelősségi szabályai tehát minden, a vad által okozott kárra vonatkoznak, de mivel a vadkárt speciális szabály rendezi, a Ptk. szabályai főszabály formájában való alkalmazására a vadkár körén kívül eső károk vonatkozásában kerül sor.

A rendelkezés struktúrája:

Az (1) bek. a felelősség jogalapját telepíti, megjelöli a felelős személyét, a v.jogosultat, míg (2) bekezdés arról szól, hogy a v.jogosult mikor mentesül a felelősség alól.

Az eddigi értelmezések alapvetően két „megoldásról” szóltak.

a) Az új szabályozás lényegében azonos a korábbi, vesz. üzemi felelősséggel.

b) Az új szabályozás a korábbinál is szigorúbb, gyakorlatilag objektív felelősség – a kimentés köre a korábbinál is szűkebb.

Az érvek javarészt összekapcsolódnak, így azokat együtt tárgyalom.

A fentiek mellett elhangzott érvek:

- az új szabályozás szövege.

A korábbi, v.ü.f. esetén a mentesülés alapja a *„tevékenységi körön kívül eső, elháríthatatlan ok”* volt, most ez *„ellenőrzési körön kívül eső elháríthatatlan ok”* lett. A „körre” vonatkozóan eddig a jogi rendelkezések között működési, tevékenységi és ellenőrzési jellegű körök szerepelnek. Hogy a működés, a tevékenység és az ellenőrzés körei között mi a különbség, melyik kör, ténylegesen mit takar a másikhoz képest, a joggyakorlatban eddig nem született egyértelmű elhatárolás, így adott esetben elfogadható az a magyarázat, hogy az ellenőrzési kör lényegében megegyezik a tevékenységi körrel. Mivel pedig a szóhasználata szinte azonos a korábbi, vesz. üzemi felelősséggel, ami valójában objektív felelősség volt, ez is az.

- a tv. indoklása

miszerint *„az új szabály...a klasszikus polgári jogi felelősségi logikát apróbb változtatásokkal átemeli a tv., míg a felelősségi logikát mellőző, kártelepítő szabályokat a tv. hatályba lépését követően is a kódexen kívüli normák tartalmazzák”*, tehát a helyzet gyakorlatilag a korábbi v.ü.f.-el azonos.

- Az új szabályozás a munkajog analógiájára értelmezendő, a v.ü.f.-nél is szigorúbb szabály.

A Munkajogban szerepel az ellenőrzési kör kitétel, ill. a Ptk. megfogalmazásához leginkább hasonló megfogalmazás, mely rendelkezést a joggyakorlat objektív felelősségnek tekinti, így ez is az.

Mt. 166. § (1) *A munkáltató köteles megtéríteni a munkavállalónak a munkaviszonnyal összefüggésben okozott kárt.*

(2) *Mentesül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy*

a) a kárt az ellenőrzési körén kívül eső olyan körülmény okozta, amellyel nem kellett számolnia és nem volt elvárható, hogy a károkozó körülmény bekövetkezését elkerülje vagy a kárt elhárítsa, „

Mivel pedig az Mt. indoklásában az szerepel, hogy a fenti rendelkezés megtartja a kárfelelősség jogalapjára vonatkozó általános szabályt, u.n. objektív (vétkességtől független) kárfelelősséget, akkor a Ptk. rendelkezései is ilyen.

Ellene szól ezen érvelésnek

- **egy ilyen változtatásnak nincs értelme**, különösen, hogy egy olyan, új fogalmat használ, ami az eddigiek során nemigen fordult elő. Miért változtatna meg tehát egy, már ismert és működő szabályozást a jogalakotó akkor, ha az a célja, hogy a szabályozás lényegében ne változzon?

Megjegyzem az elmúlt évek random jogalkotási folyamata során sajnos előfordult, előfordul olyan jogi szabályozás, ami mögött nincs érdemi tartalom, de legalább is nem derült, derül ki a jogi rendelkezés mögötti jogalkotói szándék, tehát a változtatás úgy tűnik önmagáért való, de ismerve az új Ptk. alkotásában résztvevői szakmai felkészültségét, ilyen jellegű, öncélú jogalkotói lépést alapvetően nem feltételezhetünk.

- **az új szabályozás szerkezete nem különbözik az ált. szabálytól.**

A korábbi és jelenlegi vesz. üzem egyaránt úgy szól, hogy *„köteles az ebből eredő kárt megtéríteni”*, és a mentesülés feltételei azonos bekezdésben olvashatóak.

A jelenlegi általános szabály szerint, *„Aki másnak kárt okoz, köteles azt megtéríteni”*, a mentesülés itt is azonos bekezdésben szerepel, és a 6.522. § rögzíti a teljes kártérítés kötelezettségét.

Önmagában tehát az, hogy a rendelkezés kimondja, hogy *„a kárt meg kell térítse”*, nem jelenti azt, hogy minden kárt, minden körülmények között, hiszen az általános és a vesz.ü.f. szabályai e téren azonos módon fogalmazzak. A különbség a mentesülés körében van.

A 6:563 ráadásul nem azt mondja, hogy meg kell térítse, hanem azt, hogy ki a felelős a megtérítésért. Ha célzatos a megfogalmazásbeli eltérés, akkor a 6.563 (1) csupán a felelős személyét jelöli ki, a felelősség körére nézve nem jelent rendelkezést, és a Ptk.-nak a vadászható állat által okozott károknak a kár bekövetkeztének helye szerint csoportosítása, annak meghatározása, hogy a vadászatra jogosultak közül melyik jogosult a felelős az egyes károkért, egy qvázi felelősségi illetékesség.

A szabályozás szerkezet tehát nem utal a felelősségi alakzat objektív vagy qvázi objektív voltára, ill. szerkezete alapján éppen annyira lehet általános, felróhatóságon alapuló felelősségi alakzat is.

- a Ptk. nevesíti a v.ü.f.-t, így ha a vadászatra jogosult felelősségét külön szabályozza, más szövegezéssel, akkor az nem lehet ugyanaz.

- a tv. indoklása nem igaz.

A már idézett indoklás szerint

a klasszikus polgári jogi felelősségi logikát apróbb változtatásokkal átemeli a tv., míg a felelősségi logikát mellőző, kártelepítő szabályokat a tv. hatályba lépését követően is a kódexen kívüli normák tartalmazzák

No, de a 6.563. éppen, hogy kártelepítő szabály! Sőt, semmi más, mint kártelepítés, kizárólag a felelős személyét jelöli meg, a kár mértékére nézve nem tartalmaz utalást sem.

- a vad. jog. helyzete és a vaddal való kapcsolata alapvetően eltér a munkáltató helyzetétől és a munkavállalóval fennálló kapcsolatától

Kétségtelen, hogy munkajogi gyakorlat a munkáltató fentiek szerinti felelősségét az általánosnál magasabb szintű felelősségnek tekinti, azonban a két jogszabályhely szövegbeli eltérésén túl van kettő, alapvető különbség a munkáltató és a v.jogosult helyzete között, melyek okán a két személy felelősségét nem lehet egy lapra tenni.

Az egyik az, hogy a munkáltató képes és jogosult a munkavállalóval fennálló viszonya körülményeit szabadon alakítani, bármely olyan lépést, korlátozást kialakíthat, amely a munkavállalónak való károkozás lehetőségét kizárja, megelőzi. A v.jogosultnak ilyen lehetősége nincs, mitöbb, tiltott számára a vad körülményeinek megváltoztatása, ilyen lépés csak kifejezett engedély ellenében, és elfogadott terve alapján tehet.

Másodsorban a munkavállaló utasítható. A szándékos károkozás nyilván nem kérdés, de a nem szándékos károkozás megelőzésére nem csak a fizikai körülmények határozhatóak meg, de az is lehetséges, hogy a munkáltató az előre látható veszély esetén olyan utasításokat ad, melyeket, ha a munkavállaló betart, akkor a veszélyből nem lesz kár. A vad nem utasítható.

- Továbbá, mint azt az Mt. indoklása tartalmazza, az „ellenőrzési kör” kitétel bevezetésének célja az, hogy a korábbi, „működési kör”-ből levezetett, igen széles munkáltatói felelősség körét szűkítse! Akkor pedig az új szabály, a korábbi, működési körön alapuló, v.ü.f.-nél szűkebb, enyhébb felelősségi alakzat.

- az értelmezés logikailag nem igazolható.

Ha egy oknak kétféle jellemzője lehet annak elháríthatósága, és annak e.körbe való tartozása, akkor 4 variáció képzelhető el.

Az ok lehet (ellenőrzési körön belüli+elhárítható), (ellenőrzési körön belüli+elháríthatatlan), (ellenőrzési körön kívüli+elhárítható) és (ellenőrzési körön kívüli és elháríthatatlan). Ebből a négyből azonban kizárólag akkor lesz mentesülés, ha az ok (ellenőrzési körön kívüli és elháríthatatlan), hiszen ha ellenőrzési körön belüli, akkor mindegy, hogy elhárítható-e, akkor azért nincs mentesülés, ha pedig elhárítható, akkor azért nincs mentesülés.

Ezt azt jelenti, hogy akkor valójában csak az elháríthatóság számít, az ellenőrzési körön belülség vagy kívülség valójában érdektelen.

De akkor miért van az ell.kör? Akkor az értelmetlen, szükségtelen?

Ha az új alakzat v.ü.f. vagy obj. fel. akkor nincs szükség további elemzésre.

Ha viszont az új alakzat sem nem vesz.üzem, sem nem obj. vagy qvázi obj. alakzat, akkor az egy

3., új, sui generis felelősségi alakzat, amit saját körén belül kell elbírálni.

Ez esetben vizsgálendő, hogy mit jelent az elháríthatóság, és az ellenőrzési kör.

Ezek milyen viszonyban vannak? Konjunktív v. vagylagos? A nyelvtani elemzés alapján lehet konjunktív, tehát mindkettőnek fenn kell álljon. Ez esetben viszont ugyanoda lyukadunk ki, mint az obj. értelmezésnél, miszerint valójában az elháríthatóság számít, az ellenőrzési körhöz való viszony érdektelen. Ebből viszont az következik, hogy a ellenőrzési kör és az elháríthatóság vagylagos viszonyban állnak, tehát akár az egyik, akár a másik fennáll, a felelős megtesül.

Ez lehetséges jogértelmezés, eredményében pedig elfogadható. Problémája, hogy ez esetben a nyelvtani értelemezés nem logikus, a logikus értelemezés pedig nyelvtanilag nem igazolható.

Ha sem a konjunktív nem lehet a viszony, mert értelmetlen, sem vagylagos nem lehet, mert a nyelvtani szabályok nem engedik, akkor miért van az e.k. kitétel, ráadásul vessző nélkül?!

Ennek a kis vesszőnek, pontosabban hiányának döntő jelentősége lehet, ugyanis vessző nélkül, és a fenti okfejtés alapján **az e.k. nem lehet másért ott, mithogy az határozza meg az elháríthatóság vizsgálati körét!** Mert mi az önmagában, hogy elhárítható? Ki által, vagy mi által elhárítható? A mai technikai viszonyok között a földrengés, a cunami és a tornádó kivételével minden elhárítható – még az árvíz is, hiszen elméletileg emelhetünk öt m magas gátat bárhova -, csak pénz kérdése. Ha viszont van ellenőrzési kör, akkor a elháríthatóság kitétel értelemezhető, ez esetben az elháríthatóságot van mihez képest vizsgálni, és akkor az ellenőrzési kör kitétel értelmet nyer. Nem beszélve arról, hogy ha nincs vessző, akkor az nem felsorolás, melyben mindkét fogalom egy közös, harmadikra vonatkozik, hanem az egyik a másikkra vonatkozik, meghatározza a másikat.

Ez esetben pedig fontos tudni, hogy mi az ellenőrzési kör.

Erre nézve is van már vélemény, ami az ellenőrzési kör fogalmát az előreláthatóságból vezeti le. Az esik az ellenőrzési körbe, ami előre látható. Ez az értelmezés szerintem nem oldja meg a problémát, mert felöllelhet olyan tág kört, ami valójában objektív felelősséget jelent, hiszen az, hogy a vad le fogja legelni a szőlőt, vagy át fog menni valahol azon az úton,

ami az évszázadok óta kijárt útjába esik, látha előre -, de jelentheti az elvárhatóságot is – az az ami előrelátható, amit kellő körültekintéssel látni lehet.

Álláspontom szerint van másik, egyértelműbb megoldás.

Az ellenőrzési kör lehet jogi kategória, azaz az a kör, amit a v.jogosultnak ellenőriznie kell, amit jogszabály számára előír. Tehát az, amit kell.

De lehet fizikai kategória is, azaz az, amit ellenőrizni lehet.

Mivel pedig az elfogadott, hogy úgy az objektív, mint a jogi környezethez viszonyítva vizsgálendő a felelősség köre, álláspontom szerint mindkettő.

Az tehát az ellenőrzési kör határa, az tartozik az ellenőrzési körbe, amit kell és lehet ellenőrizni. Amit nem kell vagy nem lehet ellenőrizni, az az ellenőrzési körön kívül esik.

Ennek fényében először ismertetem azt amit szabad ill. kell, amit jogszabályok a vadászatra jogosult számára előírnak, mint teljesítendő kötelezettséget. Ezt követően Náhlik Professor Úr tart előadást arról, amit lehet, majd mindezek alapján, reményeim szerint megfelelő ismeretekhez juthatunk annak eldöntéséhez, hogy egy adott káreseményt kiváltó ok ellenőrzési körbe tartozó elháríthatatlan ok-e.

IV. Vonatkozó jogszabályok

A vadászatra jogosult feladata a vadgazdálkodás, mely, mint minden ilyen, jogok és kötelezettségek összessége.

A vadászatra jogosult tevékenységét jelenleg az alábbi jogszabályok szabályozzák:

MAGYARORSZÁG ALAPTÖRVÉNYE

38. cikk

(1) Az állam és a helyi önkormányzatok tulajdona nemzeti vagyon. A nemzeti vagyon kezelésének és védelmének célja a közérdek szolgálata, a közös szükségletek kielégítése és a természeti erőforrások megóvása, a jövő nemzedékek szükségleteinek figyelembevétel.

Már a jogi egyetemen megtanulja az ember, hogy az alapelveket a vizsgán általában nem kérdezik, azok legfeljebb egy fél tételt teszenek ki a több tucat között, azokat tehát igazából nem kell tudni. Erre sajnos a gyakorlat is ráerősít, hiszen a legkritkább esetben fordul elő, hogy egy döntés meghozatala során alapelvi szintű indoklás szülessen, így a jogalkalmazás minden résztvevője idővel az alapelvekre, mint távoli valamikre tekint. Miközben a részletszabályok mindegyikének összhangban kell álljon az alapelvekkel, azok jelölik ki a részletszabályok jelentésének alapvető korlátait.

A vad az állam tulajdonában áll, mint ilyen, nemzeti vagyon, amit kezelni és védeni kell, a közérdek szolgálata, a közös szükségletek kielégítése, a természeti erőforrások és a jövő nemzedék szükségletei érdekében.

A vad tehát nem ellenség, hanem védendő érték, amit úgy kell kezelni, hogy azzal egyidejűleg meg is védjük, elsősorban önmagunktól, mint legveszélyesebb ellenségétől, mindezt úgy, hogy a kezelés és védelem a fenti céloknak megfeleljen.

Ezt a később még ismeretésre kerülő Vtv. is rögzíti, még hozzá igen magasztos megfogalmazásban, miszerint *„az Országgyűlés azon felismeréstől vezérelve alkotta, hogy valamennyi vadon élő állatfaj a Föld megújuló természeti erőforrásainak, valamint a biológiai életközösségnek pótolhatatlan része, és*

annak tudatában, hogy a vadon élő állat az egész emberiség és nemzetünk kincsét képezi, másrészt természetes állapotban a jövő nemzedékek számára is meg kell őrizni.”

A vad természetben elfoglat helyéről az utánam következő részletesen fog beszélni, itt annyit emelet ki, hogy erdeink létezése elképzelhetetlen az azokban élő vadak nélkül, míg az erdők nélkül a mi életünk elképzelhetetlen, így közös érdekünk, és szükségletünk az erdők és a vadállomány megőrzése, különben a saját és gyermekeink életét veszélyeztetjük.

Így a vadat kezelő tevékenységének, felelősségének megítélése során nem lehet elsődleges szempont az ember és vagyona minden áron való megóvása a vadtól, lévén a vad önmaga is védendő érték, és elsősorban magától az embertől.

A nemzeti vagyonról szóló 2011. évi CXCVI. tv.

7. § (2) bek. *„A nemzeti vagyongazdálkodás feladata a nemzeti vagyon rendeltetésének megfelelő, az állam, az önkormányzat mindenkori teherbíró képességéhez igazodó, elsődlegesen a közfeladatok ellátásához és a mindenkori társadalmi szükségletek kielégítéséhez szükséges, egységes elveken alapuló, átlátható, hatékony és költségtakarékos működtetése, értékének megőrzése, állagának védelme, értéknövelő használata, hasznosítása, gyarapítása.....”*

A vadgazdálkodás elsődleges feladata tehát a vadállomány fentiek szerinti – rendeltetésnek megfelelő, teherbíró képesség szerinti, a társadalmi szükségletek kielégítéséhez szükséges, egységes elveken alapuló, átlátható, hatékony és költségtakarékos kezelése.

2013. évi V. tv., Ptk.

A 6.563.§-t ismerjük, de a vadászatra jogosult helyzetét nyilván több rendelkezés is érinti.

A vadászatra jogosult ugyanis egyben gazdálkodó is, akire a jogi személyiségi formáját meghatározó, személyi jogi, társasági jogi rendelkezések, és gazdálkodása során a kötelmi jogi szabályok is érintik. A Ptk. ezen szabályai, valamint a minden gazdálkodót a Ptk.-n kívül

érintő munkajogi, adójogi, számviteli szabályokat, és hatósági eljárásokat részleteiben nem ismertetem, csupán jelzem, hogy a vadászatra jogosult nem vadászok csoportja, hanem a gazdálkodói minősége által a nemzetgazdaság egy szereplője, akinek működése, tevékenysége során mindazon szabályokat ismernie és betartania kell, amelyek ezen minőséggel szükségszerűen együtt járnak.

Mivel ma a vad okozta károkért való felelősségről beszélünk, aminek alapja az, hogy a felelős mit tehet a vaddal a kár elhárítás érdekében, mit képes ellenőrizni és mit nem, álláspontom szerint nem hagyható figyelmen kívül a vadászati jogosult gazdálkodói helyzete.

Tekintettel arra ugyanis, hogy töretlen gyakorlat az, hogy a károkozót gazdasági és személyi körülményei, belső szervezési sajátosságai önmagukban nem mentesítik a felelősség alól, abban az esetben, ha ezek a körülmények egyféle, igen jellemző sajátossággal bírnak, akkor még is figyelemmel kell lenni rájuk.

A vadgazdálkodó gazdálkodó körülményeinek van ilyen különleges sajátossága, mégpedig annak jogszabály által korlátozott volta.

Bármilyen gazdálkodás akkor tud működni, ha az gazdaságos, tehát legalább annyi bevételt hoz, mint kiadást. Ha a vad kezelését a jogalkotó gazdálkodásnak minősíti, akkor azt a feladatot rója a vadászatra jogosultra, hogy több, de legalább annyi bevétele legyen, mint amennyi a kiadása. A vadgazdálkodás az egyetlen olyan, nemzeti kincssel való gazdálkodás, amit az állam nem támogat. A bevétel tehát a gazdálkodói tevékenység eredményeként képes megjelenni. Ahhoz, hogy létezni tudjon, emberi és technikai eszközeit elősorban a megfelelő bevételek elérése érdekében kell szervezze, amiből aztán a vad kezelésével és megvédésével kapcsolatos feladatait el tudja látni. Ez ugye meghatározot kapacitáslekötést jelent, amely kapacitás kivonása, csökkentése a működés ellehetetlenüléséhez, ill. a kötelező feladatok nem teljesítéséhez vezet.

A vadászatra jogosult vadászattal kapcsolatos bevételét alapvetően a bérvadászatok, a vadhús eladása és a vadász részére nyújtott szállásszolgáltatás jelenti. Ellentétben azonban más gazdálkodókkal, a **vadász bevételi forrása jogszabályilag minden tekintetben korlátozott**, a piacot nem maga alakítja, mivel hogy a vadak kilövésének lehetősége korlátozott. Így aztán az ebből elérhető bevétel is az. Annyi lehet a maximális bevétel, amennyi vad az adott időszakban elejthető. Ezen felül csak akkor van bevétel, ha a vadászatra jogosult más forrásból ide csoportosít, ami akkor nem gazdálkodás – az egyesületi tag, vagy földtulajdonos zsebbe nyúl, a gazdasági társaság más tevékenysége jövedelmét erre fordítja. A v.jogosult így korlátozott bevételéhez annyi és olyan emberi és technikai háttérrel tud biztosítani, amire ez a jogszabályi szinten korlátozott bevétel lehetőséget ad.

Amikor tehát a vadgazdálkodó felelősségét vizsgáljuk, nem hagyható figyelmen kívül az, hogy a mai jogszabályi környezet biztosította és korlátozta bevételből gazdasági okból mire lehet képes, mire van, lehet pénze, eszköze, embere.

A Vtv. szerint „A vadászati jog gyakorlásával, hasznosításával kapcsolatos kötelezettségeket és jogokat az *erdőgazdálkodásra, a *halgazdálkodásra, a *természetvédelemre, a *vízgazdálkodásra, az*állatvédelemre, az *állategészségügyre, az *állattenyésztésre, a *termőföld-hasznosításra, valamint a *növényvédelemre vonatkozó jogszabályok rendelkezéseivel összhangban kell alkalmazni”.

Ugyanakkor mind az erdő tv., mind a term.véd. tv., mind az állatvédelmi tv. kijelenti a maga primátusát a vtv.-vel szemben, ill. a Vtv. az állatvédelmi tv. alapján korlátozza a vadászati módokat, időket, stb.

AZ ÁLLATVÉDELMEKRŐL SZÓLÓ 1998. ÉVI XXVIII. TV.

3.§ 2. pont	2. <i>állat károsítása</i> : az állat testi épségének, szervezetének, pszichikai állapotának vagy viselkedésének tartós, hátrányos megváltoztatása;
3.§ 4. pont	4. <i>állatkínzás</i> : az állatnak szükségtelen, fájdalmat okozó bántalmazása, vagy olyan hatást eredményező beavatkozás,.. valamint szükségleteinek olyan mértékű korlátozása, amely tartós félelmet vagy egészségkárosodást okozhat,
6.§ (1) bekezdés	Az állatnak tilos indokolatlan vagy elkerülhető fájdalmat, szenvedést vagy sérülést okozni, az állatot károsítani, így különösen az állatot nem szabad:c) kényszertakarmányozásra fogni, kivéve az egészségügyi megfontolásból d) a kíméletét nem biztosító módon mozgatni és szállítani , elhelyezni, f) természetellenes és önpusztító tevékenységre szoktatni

A TERMÉSZETVÉDELMEKRŐL SZÓLÓ 1996. ÉVI LIII. TÖRVÉNY

3.§ (1) bekezdés	A törvény hatálya kiterjed valamennyi természeti értékrea velük kapcsolatos minden tevékenységre,
5.§ (1) bekezdés	Minden természetes és jogi személy, valamint más szervezet kötelessége a természeti értékek és területek védelme. Ennek érdekében a tőlük elvárható mértékben kötelesek közreműködni a veszélyhelyzetek és károsodások megelőzésében, a károk enyhítésében, következményeik megszüntetésében, a károsodás előtti állapot helyreállításában

Tehát mindenkinek kötelessége a tőle elvárható mértékben közreműködni a természet – beleértve a vadat is – veszélyeztető vagy károsító magatartások elkerülése érdekében.

5.§ (2) bekezdés	A természeti értékek és területek csak olyan mértékben igénybe vehetők, hasznosíthatók, hogy a működésük szempontjából alapvető természeti rendszerek és azok folyamatainak működőképessége fennmaradjon, továbbá a biológiai sokféleség fenntartható legyen.
8.§ (1) bekezdés	A vadon élő szervezetek, továbbá ezek állományai, életközösségei megőrzését élőhelyük védelmével együtt kell biztosítani.
9.§ (1) bekezdés	A vadon élő szervezetek igénybevételével és terhelésével járó gazdasági, gazdálkodási és kereskedelmi tevékenységet a természeti értékek és rendszerek működőképességét és a biológiai sokféleséget fenntartva kell végezni.

Olyan vadgazdálkodás tehát, amely bármely okból veszélyezteti, károsítja a vadállományt, vagy annak élőhelyét, törvényi tilalom alá esik!

9.§ (2) bekezdés	Tilos a vadon élő szervezetek vadon élő állatok befogásának, életük kioltásának olyan eszközét és módszerét használni, mely válogatás nélküli vagy tömeges pusztulásukkal, sérülésükkel, kínzásukkal jár.
------------------	---

Egyedi vadászat lehetséges tehát, olyan módon, hogy minden lövés előtt meg kell győződni arról, hogy a lövést a vadász mire adja le, csak biztos lőirányba lőhet. Itt emelem ki a fegyverhasználat szigorú korlátait is, utalva arra, hogy a vadász lövést csak célzottan, akkor adhat le, ha biztosan állatra lő – bármilyen hiba jogi felelősséget alapoz meg

11.§ (1) bekezdés	A vadgazdálkodás, vadászat..... során biztosítani kell a természet védelméhez fűződő érdekek érvényesülését, a fenntartható használatot, ami a vadon élő állat biológiai sokféleségre alapozott fenntartását jelenti.
11.§ (2) bekezdés	A vad- és halfajok vadászata, csak olyan mértékű lehet, amely a faj természetes állományának sokféleségét, fennmaradását nem veszélyezteti.

KÖRNYEZET VÉDELME NEK ÁLTALÁNOS SZABÁLYAIRÓL SZÓLÓ 1995. ÉVI LIII. TÖRVÉNY

6.§ (1) bekezdés	A környezethasználatot úgy kell megszervezni és végezni, hogy a legkisebb mértékű környezetterhelést és igénybevételt idézze elő;
23.§ (2) bekezdés	Az élővilág igénybevétele csak olyan módon történhet, amely az életközösségek természetes folyamatait és viszonyait, a biológiai sokféleséget nem károsítja, illetőleg funkcióit nem veszélyezteti.

AZ ERDŐRŐL, AZ ERDŐ VÉDELMEÉRŐL ÉS AZ ERDŐGAZDÁLKODÁSRÓL 2009. ÉVI XXXVII. TV. ERDŐTV.

Egyes rendeltetésű erdőket a nemzeti vagyonról szóló tv.-ben nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű nemzeti vagyonként került meghatározásra, így, az Alaptörvény 38. cikke alapján azonos elbírálás alá esik a vaddal, mint nemzeti vagyonnal.

Az erdőgazdálkodás a vadgazdálkodáshoz hasonlóan elsődlegesen hosszútávú tervek alapján zajlik, az erdőgazdálkodó erdőgazdálkodási tevékenységet az erdészeti hatóság engedélye alapján ill. előzetes bejelentést követően végezheti el, míg az erdő igénybe vétele - művelési ágból kivonni, rendeltetését megváltoztatni, rendeltetését akadályozó módon használni - csak kivételes esetben, kizárólag a közérdekkel összhangban lehet és járulékos fizetés fejében lehet.

Mindezek alapján látható, hogy az erdőben olyan tevékenységet, amivel az erdőt a vad károkozásának megelőzése, megakadályozása érdekében bármilyen módon megváltoztatja, csak hosszú távú tervezéssel, és engedélyek alapján, pótlással lehet. Ezen kívül, ha a vadgazdálkodó egyben nem erdőgazdálkodó is, akkor a tevékenységet az erdőgazdálkodóval vagy vele egyeztetve végezheti el.

Nincs tehát arra lehetőség, hogy a vad károkozásának megelőzése vagy elhárítása érdekében a vadgazdálkodó „sürgősségi intézkedéseket” fogantossítson, erdőrészeteket, út menti sávokat kiirtson, vadveszély esetén csak jelentős „fáziskéséssel”, és az erdőgazdálkodó aktív együttműködésével tehet bármit, azzal, hogy az erdőfelület megőrzése érdekében erdő kivágására legtöbbször egyszerűen nincs jogi lehetőség.

Ezen túl, az erdőállomány védelme „felülírja” a vad védelmét.

Az erdőtv. az AZ ERDŐT KÁROSÍTÓ HATÁSOK ELLENI VÉDEKEZÉS című fejezetben kifejezetten nevesíti a vadállomány által okozott károsítást, mint az erdőt vagy az erdei haszonvételek gyakorlását veszélyeztető hatást, ami ellen védekezni kell, továbbá magát a vadászatot is úgy kell gyakorolni, hogy azzal az erdőt a vadász nem károsíthatja.

Az az abszurd helyzet áll fenn tehát, hogy miközben a vadat élőhelyével együtt kell kezelni és védeni, közben az élőhelyet meg kell védeni magától a vadtól.

AZ 1996. ÉVI LV .TV. VTV. ÉS VÉGREHAJTÁSI RENDELETE

A vadászati jogot a vadászterületre vonatkozóan a **10 éves vadgazdálkodás üzemterv keretében** és előírásai szerint lehet gyakorolni. Az üzemterv végrehajtásáért a vadászatra jogosult felelős.

Az okszerű vadgazdálkodás fenntartását biztosítja a háromszintű tervezési rendszer, amelynek céljai:

- a vadállomány és élőhelyének védelme, fenntartásának hosszú távú biztosítása,
- a gazdálkodói érdek, továbbá a vadászterületen folytatott vadgazdálkodási tevékenység közötti összhang megteremtése,
- védett természetvédelmi területen a természetvédelmi célok megvalósítása,
- a vadászati jog szakszerű gyakorlása és hasznosítása.

A Vtv. alapján a vadászatra jogosult az **általános vad- és élőhelyvédelmi kötelezettsége** keretében köteles a vadászterületén élő vadállományt és annak biológiai sokféleségét fenntartani, valamint a vad és élőhelyének őrzéséről gondoskodni. A vadállományt ésszerűen kell hasznosítsa, azaz úgy, hogy az állomány önfenntartó képessége megmaradjon, az egyes fajok olyan számú és állapotú egyedi éljenek az adott vadászterületen, amelyek számuk és állapotuk alapján kellő számú és életképes egyedeket tudnak nemzeni, az élőhely mérete és állapota pedig lehetővé teszi a szaporulat felnevelését, az állomány számára a megfelelő élettérül szolgál.

E körben az élőhely megóvása az urbanizáció miatt egyre nehezebb feladat.

A Vtv. tilalmakat is megfogalmaz:

- A vadászatra jogosult nem veszélyeztetheti a nem vadászható állatfajok, az élő szervezetek, valamint a vadászterületre meghatározott legkisebb vadlétszám fennmaradását.
- A vadászaton kívül a vad nyugalomát mindenki köteles megóvni. Tilos vadászaton kívül a vad fennmaradását bármilyen módon veszélyeztetni
- vadászat körében a vadászati tilalmak – vadászati idény, tilalmi idők, tiltott egyedek -, kilövési terv,
- tiltott kilövési módok (vadat csak a törvényben meghatározott módon lehet elejteni, pl. élve csapda, mérreg alkalmazása tilos), a vad kínzásának tilalma,
- köteles megtenni mindazokat az intézkedéseket, amelyek a vadállomány egészségének érdekében szükségesek,
- tilos a vad védelme érdekében a vad búvó-, lakó-, és táplálkozási, valamint szaporodási, vagy költési helyét zavarni.
- köteles nem zárt vadászterületén a vadállomány tömeges pusztulásának megelőzése, mentése érdekében, a vad életfeltételeihez szükséges megfelelő minőségű takarmánymennyiségről és a vadnak ivóvízzel való ellátásáról gondoskodni,
- Vadászati célú kerítés emelésekor tekintettel kell lenni a vad természetes életfeltételeire, jellemző mozgásirányára. A kerítést tehát úgy lehet és kell megépíteni, hogy az a vad mozgásának lehetőségét úgy és olyan mértékben korlátozza, hogy a jellemző mozgásiránya megmaradhasson!!

Minden olyan tevékenység, amely akár a vad mozgását korlátozza, akár a vad élőhelyét változtatja meg, elsődlegesen a természeti környezet, másodlagosan kiemelten az erdő, harmadlagosan maga a vad kíméletével végezhető, és csak ezt követően lehet szempont a vad által okozott károk elhárítása.

Látható tehát, hogy a hatályos jogi környezet az alapelvekkel összhangban áll, tudomásul veszi és védi a természet érdekeit, adott esetben az emberi értékekkel szemben.

A felelősség tehát ennek alapján értelemezendő.

A vad ember találkozásában a fenti jogszabályok alapján tehát nem az ember érdeke a kizárólagos, hanem az ember, mint arra képes lény feladata a természet és annak részét képező a vad érdekeinek előtárbe helyezése akkor is, ha a találkozás adott esetben az emberre nézve végzetes következményekkel járhat, lévén az állatra nézve szinte minden ilyen találkozás végzetes.